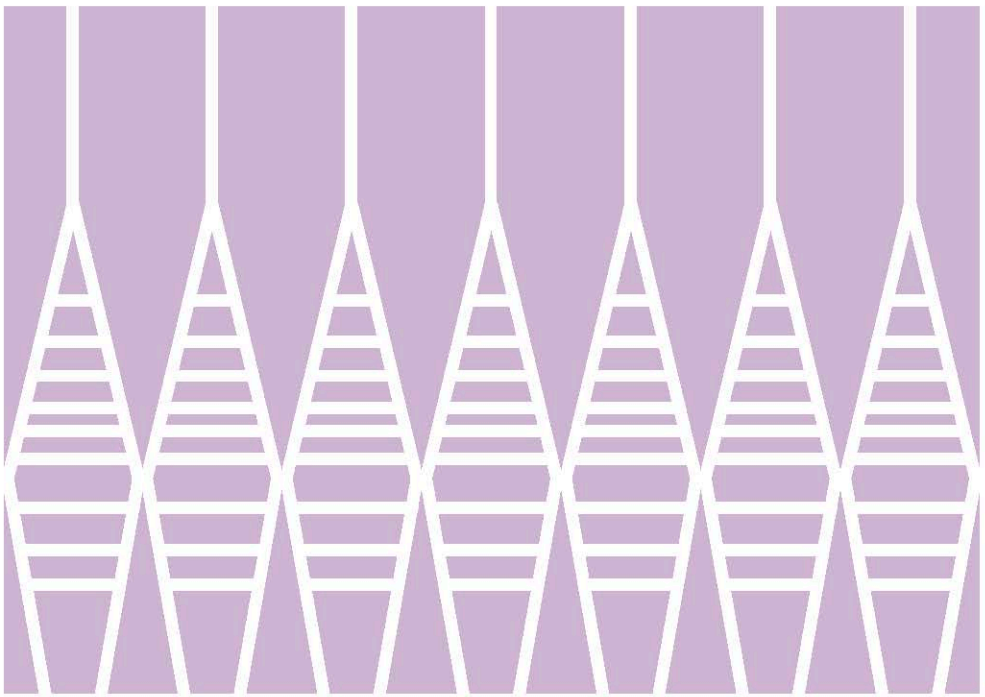
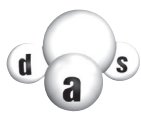
Peter Macsovszky

Oceán trpezlivosti zaspieval

drewo a srd

ZALOŽENÉ 1994

KNIŽNÁ EDÍCIA

ČASOPISU VLNA

Peter Macsovszky

Oceán trpezlivosti zaspieval

Copyright © Peter Macsovszky, 2022

Slovak Edition © Občianske združenie Vlna / Drewo a srd Bratislava 2022
Vydanie prvé Edícia próza
Všetky práva vyhradené

Zodpovedný redaktor Jaroslav Šrank
Redaktor knižnej edície Peter Šulej
Obálka a layout © Miriam Gavulová

Interné katalógové číslo — DAS207PROZ01/2022
ISBN — 978-80-89550-84-5

Sádzané písmom Preto Sans a Preto Serif

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia**.

fond
na podporu
umenia

Oceán trpezlivosti zaspieval

BUBUBU

Bububu
Peter „Varso“ Varsavik

Do hlavného mesta pricestoval muž menom Anton Freiberg. Vyslala ho firma, aby sa v istej inštitúcii stretol s hŕstkou relevantných vedcov. Anton sa na nich tešil. Pribalil si aj masky.

Nápis na bráne odletovej haly vyzýval. Aby sa bez nej nevstupovalo. Anton otvoril príručnú tašku, vybral z nej masku a nasadil si ju. Na ulici už občania masky nosiť nemuseli, no v uzavretých priestoroch to úrady vyžadovali.

Anton Freiberg vstúpil do haly. Okamžite si všimol, že nie všetci majú nasadené masky. Ani poldruhametrový odstup, ktorý nariadili úrady, nebol dodržaný. Niektoré osoby sa bezstarostne objímali, nakúkali si ponad plecia buď do novín, alebo do jedla. Nariadenia vraveli aj to, že pokiaľ interiér nie je dosť priestranný a nie je možné dodržiavať poldruhametrový odstup, tak sa nič nedeje.

Anton Freiberg pravidlá novej každodennosti dodržiaval. Správal sa ako ostrieľaný športovec, nenadával. Videl v nich nečakané spestrenie života. V starom svete sa už beztak veľmi nevyznal.

Aj v lietadle museli pasažieri mať nasadené masky. Ak práve nekonzumovali jedlá či nápoje. Pasažieri sa usilovali jedlá a nápoje konzumovať čo najčastejšie. A čo najpomalšie. Let má trvať necelé štyri hodiny. Pod bruchom lietadla bude ubiehať nehostinná, púštna krajina.

Lekári, ktorí sa ocitli na periférii záujmu, bili na poplach. Vraveli, že masky. Varovali pred chemikáliami. Vraveli, že prenikajú až do. A tam spôsobujú vážne odklony, vykoľajenia.

Odborníci sa delili na dve skupiny. Prisahala jedna aj druhá. Podľa jednej čiastočky spustia v nervovom systéme nezvratnú šarapatu. Druhá poslucháčov uisťovala o opaku. Síce preniknú, čo-to pozmenia, ale to nič. Pretože vystupňujú imunitu. A to povedie k duševnej pohode.

Anton Freiberg sedel pripútaný k sedadlu a myseľ mu kládla. Cítil sa ako hniezdo. Masku mal zloženú, lebo čosi prežúval. Opis masky niekedy neskôr. Úrady povzbudzovali k tomu, aby občania pri výrobe masiek siahali do kreatívnych hlbín.

Takže kládla, jednu za druhou, do hniezda. Kto vymyslel práve také nariadenia, aké vymyslel? Či oficiálne nápady neboli plodmi zmien vyvolaných čiastočkami? Benígnymi alebo malígnymi. Ponárajú štátom kŕmení úradníci spoločnosť do dosiaľ nevídanej nočnej mory? Do nočníka a do lavóra. Do odtokového systému, kde sa tamojším nedostáva veľa svetla? Či azda pomáhajú zazrieť čosi na konci tunela? A nastala vôbec tma?

Nestrácal rozvahu. Treba sa sústrediť na poslanie. Na úlohy, ktoré sa budú musieť. Pracovné povinnosti musia kašľať na počasie.

Anton sa usiloval nemyslieť na teológov. Keď bol Anton ešte len krehký chlapec, krstný otec, vášnivý rybár, ho vzal. Slnko nad jazerom sotva hrialo. Na brehu zazrel hada. Usiloval sa pohltiť žabu. Bezbranná, vydávala neopísateľný zvuk.

Napriek všetkému úsiliu sa vynorili. Bezmenní, nezastretí teológovia. Vlastne ich ani nepripomínajú. Podľa čoho občan pozná, kto je a kto nie je? Dnes sú nimi takmer všetci, ba aj ateisti.

O malú chvíľu sa vynorili aj okultisti. Stál na brehu jazeru. Smrť ohlasovala svoju prítomnosť pískaním. Ale nie takým ako lokomotíva. Svedok by sa najradšej rozosmial. Podľa okultistov látky, ktoré do organizmu prenikajú z masiek, spúšťajú v mozgu postupné odparovanie duše. Musia to byť falošní okultisti. Pravoverný okultista predsa neverí, že duša sa nachádza v mozgu. No aj pravoverný bude tvrdiť, že sa bude odparovať, hoci nie práve z mozgu. Individuálna duša. Hoci pravoverní neveria, že môžu

byť individuálne. To je len také pracovné zdanie, všetci sme súčasťou oceánu. Keď stretneš vlnu, uznaj jej svojbytnosť, ale nezabúdaj, že si v oceáne. A ten sa s tebou hrá. S tvojou fatamorgánou osihotenosti.

Je v tom harmatanec. Strašia odparovaním individuálnej duše a tým, že miesta individuálnych duší zaplnia ozubené kolieska kolektívneho ducha. Ale veď nevedia, čo duša presne je a kde by sa dala lokalizovať. A balamutia poslucháčov oceánom. A či kolektívny duch (u niektorých pomätencov duch sa rovná duša, duša sa rovná pamäť a pamäť sa rovná myseľ) nie je už ten oceán? Čiastočky z masiek vymažú fatamorgánu individualizmu a prepoja jedincov s oceánom. Bez fatamorgány bude sveta žiť. Fatamorgány len odsávajú životnú onú.

Takto zabávala Antona myseľ. Pamäť. Možno duša. Nie tá v hlave. A možno ani nie tá rozptýlená v neviditeľnom svetle. Energetického obalu, v ktorom je zakuklené telo.

Lietadlo pristálo, Anton sa nadýchol a pobral sa. Bol tu prvýkrát v živote, ale bez námahy našiel stanovisko. Vonku už bola tma. Sňal si masku, ktorá symbolizovala tvár prívetivého zvieraťa. Opäť sa blížila jeseň. Toto ako opis masky azda aj postačí.

Za volantom taxíka sedel človek s jednoznačným pôvodom. Kedysi ho označovali za černocha, dnes nevedno, čo by koho neurážalo. Ukázalo sa, že je zhovorčivý.

„Kam to bude, pane?“

Anton Freiberg udal adresu. Nachádzala sa blízko absolútneho centra. Ani nie desať minút. Keď práve nie je špička. Firma v ňom obvykle rezervovala, keď sem vysielala zamestnanca. Či dvoch. Na úroveň sa zatiaľ nikto.

„Odkiaľ ste prileteli?“

Anton Freiberg povedal.

„Máte zvláštny prízvuk, páči sa mi,“ povedal taxikár.

Anton povedal meno krajiny, v ktorej sa narodil.

„Naozaj? To je skvelé. Ja som z Jamajky.“

Anton sa šoféra spýtal, či spokojný s tunajším životom.

„Čoby nie."

„Odkedy robíte taxikára?"

„Nejakých päť rokov."

„A predtým?"

„Podnikal som. Ale musel som to zabaliť. Korupcia. A čo vy? Koľko rokov tu žijete?"

„Asi sa začudujete, ale tiež päť."

„Ideálne to nie je nikde," zasmial sa taxikár.

„Nie je."

„Asi to bude tým, že toto nie je planéta ideálnych miest."

„Asi nie."

„Tak ani vo vašej krajine to nie je ružová záhrada," riekol taxikár.

„No nie je."

Anton Freiberg od kolegov vedel, že hlavné mesto sa rozprestiera na oveľa väčšej než iné hlavné. Majú tu množstvo. Občan má kam, keď. Do parkov alebo si pozrieť nejaký vojnový pamätník. Do múzeí i vedeckých inštitúcií. Pri diaľnici stromy a stromy. Čierne siluety.

„Môžem sa niečo spýtať?" ozval sa po chvíli mlčania Anton.

„Sem s tým."

„Uráža vás slovo černoch?"

„Prosím vás. Či nie som čierny? Teda tmavší ako vy? Predpokladám, že ani vám neprekáža slovo beloch."

„Ani najmenej. A keby aj. Duša väčšiny belochov je čierna."

„Čierna duša?" pozrel do spätného zrkadla taxikár. „To je také kresťanské."

Antona potešilo, že černochovi černoch neprekáža. Zrejme sa ešte všetci nepomiatli. Ešte si netreba podávať žiadosť o miesto v blázinci. Ale jedného dňa aj to príde. Odobrať sa medzi bezpečných bláznov. Lebo títo, čo sú vonku a nikdy ich nehospitalizujú, sú.

Anton Freiberg sa ani v detstve neobával toho. Napadlo mu síce každý deň, že by sa mohol, ale skutočný strach z následkov

nemal. Sesternica pracovala v blázinci, chodieval za ňou, vedel, aké to tam je. Malý Anton hneď pojal sympatie k pacientom. Neskôr, keď pocítil prvé príznaky starnutia, že by tam mohol dožiť.

V jednom dokumentárnom filme sa hovorilo o tom, že delfíny sa dorozumievajú ultrazvukom. Elementy ich jazyka sa podobajú slovám. Vedci zistili, že slovná zásoba delfína je okolo 14 000 slov. U priemerne vyspelého ľudského jedinca je sotva viac ako 8000 slov. A pritom delfíny nenavštevujú školy, úrady, supermarkety, knižnice, vedecké inštitúcie v hlavných mestách. Hovorilo sa aj o opiciach. Tiež používajú svoj jazyk a vraj sú schopné rozumieť aj ľudskej reči. Majú emócie, vedia prejaviť súcit. V závere filmu si tvorcovia kládli otázku, či je to reč, ktorá. Človeka od zvierat. Alebo logika. Emócie. Súcit. Morálka. Zistili, že ani morálka nie. Lebo tiež majú morálku a na rozdiel od človeka sa jej nesprneverujú.

„Človeče, nechcete trávu?“

Anton Freiberg zdvorilo odmietol.

„Za tými čiernymi stromami sú vládne budovy. Napravo je parlament.“

Nad korunami stromov Freiberg zazrel osvetlený stožiar. Na jeho vrchole červené svetlo.

Hlavné mesto založili na začiatku dvadsiateho storočia. Pomenovali ho slovom, ktoré v jazyku dnes už takmer vyhynutých domorodcov značí miesto zhromaždenia. Parlament, v ktorom sa belošskí poslanci vtedy ešte panenskej, nerozrytej krajiny schádzali, sídlil sprvoti v skromnej bielej budove postavenej v koloniálnom štýle.

Krajina sa dynamicky rozvíjala. Prichádzali prisťahovalci. Zákony sa komplikovali. Potrebná bola väčšia, reprezentatívnejšia budova. Zvíťazil návrh, podľa ktorého nový parlament mal byť zakomponovaný do kopca. Kolaudácia sa udiala začiatkom sedemdesiatych rokov. Opacha pripomínala bunker.

Všeličo sa vyvádza. Chvíľu je poplach, potom zasa ticho, novinárov zaujme iné. Do kamery sa škeria štrbavé čeľuste

vypaseného poslanca, na hlave klobúk z klokanej kože. Červená tvár, podgurážené svinské očká. Chváli sa, že nabúchal sekretárku a teraz sa ide rozvádzať. Voličská základňa tlieska. Chlap ako sa patrí. Tlieska sa aj ministrovi bez obočia. Takisto bez vlasov. „Pracujem u neho dvadsaťštyri rokov," vraví zamestnankyňa ministerstva, „no nestalo sa, aby minister niekomu vybavoval turistické víza." Minister totiž obišiel sprísnený zákon, ktorý sám navrhol, a zasadil sa o pridelenie víz opatrovateľke svojich detí.

„A sme na mieste." Taxikár zastavil vozidlo pred vchodom. Obrátil sa k Antonovi. „Naozaj sa vám nežiada trávy?"

Na recepcii stál drobný chlapík. Freiberg ho odhadol na prisťahovalca z indického subkontinentu. Keď otvoril ústa, pôvod sa ihneď potvrdil. Vyhľadal meno a vytlačil formulár. Bol už vyplnený, stačilo podpísať. Potom sa chvíľu ešte čímsi. Zopárkrát vyvalil žltkasté buľvy na monitor, čosi naklepal, stisol myš, znovu zašuchotal papiermi. Anton Freiberg sa zatiaľ poobzeral.

Zariadenie vstupnej haly nepozostávalo. Zo štýlovo rôznorodých. Žiadne fragmenty historizmu. Jednoduché, hranaté, trošku robustné predmety. Tunajší vkus sa od sedemdesiatych rokov neveľmi. A pritom koľko prešlo rokov. Hnedé odtiene, konštruktivistické lustre, masívne kreslá s vysokými operadlami. Pohovky bez nich. V opitom stave neradno na nich.

Medzi recepciou a temným kútom, kde sa pravdepodobne nachádza bar, kovová štruktúra. Prinajmenšom dva metre vysoká, nepochybne socha. Abstraktná, z pokrútených drôtov. Celkový dojem: konzervovaná jeseň.

Recepčný sa obrátil:

„Nasledujte ma, prosím."

Kráčali až na koniec. Freibergovo tušenie bolo správne: v temnote za deliacou stenou sa leskli kontúry výčapného pultu. Ale ticho ani v krypte.

„Kedy zatvára bar?" spýtal sa recepčného.

„Stále je zatvorený. To viete, opatrenia."

„V novinách nepísali, že by ste mali stav ohrozenia," zaluhal Anton, lebo noviny on v poslednom čase radšej nie.

Recepčný sa len usmial a pokrčil plecami.

„A reštaurácia?"

„Zatvorená. Môžeme však objednať jedlo, ak si budete želať. Dovezú ho zvonka."

„Ďakujem, netreba."

V meste, odkiaľ pricestoval, žiadne opatrenia neboli. Možno také mierne, že občania si ich ani nevšimli. Na letisku áno. Tam sa masky museli.

„A čo raňajky?" spýtal sa recepčného. Práve vošli do uzučkej chodby.

„Môžete si objednať. Pripravia vám ich v našej kuchyni. Prinesú na izbu. Chceli by ste?"

„Nie." Po troch schodoch vystúpili na vyššiu plošinu. Napravo boli schody, ktoré viedli na poschodie. Oni však vykročili dopredu. Preto ich opäť čakali tri schody, po ktorých zostúpili na pôvodnú úroveň a dali sa chodbou.

Anton Freiberg pocítil bodnutie v ľavom kolene. Po oboch stranách dvere, ako na chodbe bežne. Zhruba po pätnástich metroch zastali. Recepčný vytiahol a zasunul do príslušného otvoru. Žmurklo zelené svetielko, v zámku čosi cvaklo.

„Vaša izba, nech sa páči."

Anton vstúpil do priestoru. Dva kufre by sa tam sotva. Akože predizba. Šťastie, že mal len športovú tašku. Zhodil ju pred skriňu. Jej dvere boli otvorené, Freiberg zazrel na spodku trezor a hore, na tyčiach neodmontovateľné vešiaky.

Posuvné dvere viedli do kúpeľne, normálne do samotnej izby. Tam najviac priestoru dvojitá posteľ. Vysoká, že Antonovi temer po pás. Načo taká výška? A čo číha v útrobách tých hrubých matracov? Aké živočíchy. Rak pustovník a zmutované myši. Ohromné červotoče, šupinaté červy, prefíkané švaby. Či ešte horšie: beznohé jašterice.

Po oboch stranách strašidelného ležoviska: nočné stolíky. Nad nimi vyrastali zo steny lampy. Robustné kreslo, krehká stolička,

uzučký, ktorý nemal nohy, len kovové podpery pripevnené k stene sa tiesnili na miniatúrnom. Pod stolom drobná čierna chladnička. Trojdecovú konzervu šumivého nápoja by tam len s ťažkosťami.

Naľavo, nad stolom, takmer oproti posteli železné ramená priskrutkované k stene držali neprimeranú obrazovku.

Pozrel na ťažkú tmavohnedú záclonu. Predpokladal za ňou okno. V noci ho návaly tepla, vetrať treba.

„Vyhovuje?“ spýtal sa recepčný.

„Pravdaže.“

„Tak teda príjemný pobyt,“ uklonil sa recepčný a zavrel za sebou dvere.

Vyzliekol si športovú bundu, v ktorej počas letu, a hodil ju na posteľ. Odvtedy, čo tu naposledy vetrali, muselo prejsť hodne. Nečudoval by sa, keby aj jeden celý. Turistický ruch následkom opatrení uvädal.

Pristúpil k masívnej záclone. Uchopil jej okraj. Hrubá látka, možno zamat. Ten Antona Freiberga odjakživa. Naskakovala mu z neho. Ako deťom, ktoré sa štítia školskej kriedy.

Odhrnul záclonu. Nebolo tam žiadne okno, len biela stena. Obrátil sa a začal pátrať po okne. Všimol si plátennú roletu nad stolom. Načo je komu premietacie plátno?

Vzal z postele športovú, schmatol elektrický kľúč a pobral sa na recepciu.

Recepčný bol zaneprázdnený. Anton sa zvalil na béžovú pohovku bez operadla. V žalúdku mu zaškŕkalo. Trochu ho hnevalo, že svoj hlad nemôže tu, v hoteli. Do zimy sa mu nechcelo. No musel sa spýtať.

Recepčný vybavil hosťa a chystal sa ukryť v kumbáli. Freiberg však chytro priskočil.

„Prepáčte, ale nemám v izbe okno.“

„Ako prosím?“ recepčný naklonil hlavu.

„Okno. Izba nemá okno.“

„V tomto hoteli nie sú okná.“

„Chcete povedať," oprel sa Freiberg o recepčný pult, „že nemáte jedinú izbu, v ktorej by bolo okno?"

Recepčný sa zamyslel.

„Jedna by sa našla. Apartmán, prezidentský. Má okno. Nikoho významného neočakávame. Myslím, že by som vás tam mohol presťahovať. Chcete si ju pozrieť?"

„To by bolo fajn."

Apartmán bol trojnásobkom Freibergovej izby. Potuchlinou však páchol rovnako. No aspoň nechýbalo okno.

Anton Freiberg pristúpil k oknu. Hnedý náter na ráme bol popraskaný. Zvyšky nepoužívaných pavučín.

„Vyhovuje?"

„Hej," povedal Freiberg.

„Musím však trošku poupratovať. Personál je už preč. Chystali ste sa niekam von?"

„Na večeru. Viete mi odporučiť nejaké miesto?"

„Hotel oproti," povedal recepčný. „Prenesiem vám batožinu."

„Netreba. Mám len športovú tašku a aktovku. Zvládnem to aj sám."

„Radšej ich prineste na recepciu. Kým poupratujem."

„Okej," privolil Freiberg.

Keď sa vrátil do izby, znovu sa pozrel na stiahnutú roletu. Prečo si pred chvíľou myslel, že premietacie plátno? Pristúpil k nej. Trhol ňou a roleta sa navinula. Ukázalo sa okno. Okamžite sa pobral na recepciu.

„Netreba sa sťahovať. Našiel som okno."

„Ako prosím?" nechápal recepčný.

„Okno. Izba má okno."

„Skutočne?"

„Asi predsa len máte. V izbách. Okná."

„A môžete mi ho ukázať?" požiadal Antona recepčný.

Recepčný si zbežne prezrel okno, ani sa k nemu nepriblížil. Iba povedal: „V izbách, samozrejme, okná máme.

Anton Freiberg celé nedorozumenie pripísal na vrub. Akiste sa recepčný v novej domovine ešte nie. Reaguje teda spomalene.

Indické stavby, tradičné i moderné, však okná majú. A ešte aké vyzdobené! A koľko ohromných mrakodrapov v Bombaji má tisícky. Hoci zaobišli by sa aj bez nich. Umelé osvetlenie, klimatizácia – akýže problém?

Anton sa naklonil ponad stôl a pokúsil sa okno otvoriť. Nedalo sa. Pozrel na recepčného.

„Žiadne okno v hoteli sa nedá otvoriť."

„Ale ja akosi neviem pri zatvorenom spať. Volám sa Anton a vy?"

„Ráhula."

„To nie je moslimské meno," konštatoval Anton.

„Veru nie," potvrdil Ráhula.

„Počujte, Ráhula," povedal Anton priateľsky. „Ako riešite cirkuláciu vzduchu?"

„Normálne. Klimatizáciou."

„Ale aj tak, prečo sa okná nedajú?"

„Bezpečnostné opatrenie," vysvetlil Ráhula.

„Takú tu máte kriminalitu? Hrozí azda, že lupiči? Cez okná?"

„Ale nie," mávol rukou Ráhula.

„Tak čo je vo veci?"

„Deti," informoval Antona Ráhula. „V minulosti dochádzalo k úrazom. Vyšlo teda nariadenie. Okná na poschodiach všetkých hotelov musia byť zapečatené."

Deti. No jasné. V prvom rade tie musia byť v bezpečí. Lebo ich rodičia sa o ne nevedia. Dostatočne. Tak radšej nech sa všetci hostia udusia vo vlastných výparoch. A to, čo vydýchnu, nech cirkuluje po celom hoteli v labyrintoch klimatizačného systému. Deti. Ony sú na príčine, že je také náročné otvoriť fľaštičku s ústnou vodou. Aby ju ony nevedeli. Aby sa nedajbože nenapili. Lebo rodič je už taký tupec, že mu nenapadne položiť ústnu vodu niekam, kam dieťa nemôže. Uzávery sú hlavolamy. Teší sa ten, kto ich vo firemnom štúdiu vymýšľa.

„Aj na prízemí?"

„Aj na prízemí," prikývol Ráhula. „Na prízemí v prvom rade. Veď by tade mohol vliezť do objektu lupič."

„Dobre. Vyriešili sme problém, idem sa navečerať. Čo ste vraveli, do ktorého hotela by som mohol?“

„Do hotela QT. Vyjdete von, zabočíte doprava, potom prejdete zhruba dvesto metrov. Prídete na križovatku, prejdete cez ňu a uvidíte vysokú budovu s rozsvietenými písmenami Q a T. Musíte ju obísť, vchádza sa z opačnej strany.“

Na ulici Anton skontroloval na mobile čas. Pred pár minútami bolo pol deviatej.

V hoteli zazrel rozsvietený barový pult. Fľaše sa leskli. Pri pulte dve čašníčky. Jednej z nich sa spýtal, či majú otvorenú reštauráciu.

„Pravdaže. Posaďte sa, kam chcete. Hneď som pri vás.“

Vyzliekol si športovú bundu, prehodil ju cez operadlo stoličky. V ľavom kolene opäť pocítil bodnutie. Spomenul si na reumatického deda. Bezfarebnou kvapalinou s prenikavým zápachom. Si každý večer natieral kolená. Potom raz do roka do kúpeľov. Vari aj jeho čaká podobný osud? V kúpeľnom mestečku mali krytý most. Z tej stavby šla na Antona úzkosť. Pred mostom stála socha muža, ktorý láme barly. Aj socha v ňom prebúdzala obavy. Ako plynojem, na ktorý sa dívame pridlho. Zrazu sa v človeku zahniezdi znepokojenie.

Zo zamyslenia ho vytrhla čašníčka: „Čo vám prinesiem na pitie?“ Položila pred Antona jedálny lístok.

„Predovšetkým fľašu vody. A ešte fľašu červeného. Máte tempranillo?“

„Pravdaže.“

Najlepšie bude, ak si dá niečo ľahké, niečo, z čoho nebude. Kto má znášať ten huriavk, ktorý sa rozpúta po sklopení očí?

Dojedol, potom pomaly dopil. Vonku znovu prituhlo. Opatrne sa nadýchol. Bol rád, že do svojho hotela nemá ďaleko. Zazipsoval si bundu a rezko vykročil.

„Hej, priateľu,“ ozvalo sa z kríka pri parkovisku. Chrapľavý hlas ako zo starovekej legendy? Prečo nie. „Nemáš cigaretu?“

„Nefajčím,“ povedal Anton Freiberg do tmy.

„Nevadí," riekol hlas. „Dáš, keď budeš mať. Bububu. V štáte Washington ti darujú marihuanu, ak nebudeš reptať a necháš sa, veď vieš, čo tým myslím. No nič. Doktor vravel. Pritom vôbec nejde o to, o čo ide. Bububu. Ochoreli nám gény a nevedia, ako nám to oznámiť, rozumieš? Preto ten cirkus. Raz improvizujú, inokedy ani nie. Čerta ochoreli, len sa už nehodia do éry, ktorá prichádza. Preprogramovať ich treba. Do stvorenia, bububu, sa votrela chybička. Prišli na to až teraz. Teda predstierajú, že až teraz. Po päťtisíc rokoch. Tak ahoj."

Na izbe otvoril diár. Zajtrajšie stretnutie s prvými bádateľmi. O desiatej. S druhými pri obede. Ďalej s tretími a štvrtými. Okolo piatej by mohol byť hotový. Odtiaľto je to vraj dvanásť kilometrov. Musí povedať Ráhulovi, aby objednal taxík.

Stretnutia s bádateľmi sa natiahli. Debaty prebiehali v družnom ovzduší. Každý sa chcel zaskvieť vtipom. Anton Freiberg nemal poruke žiadny. Nikomu to neprekážalo, pretože spoločnosť rozosmieval iným spôsobom.

Potom sa začalo stmievať. Anton sa nedal odviezť do hotela, povedal si, že vystúpi v centre a hneď sa aj navečeria. Do hotela sa vráti pešo. Vraj ani nie polhodina chôdze.

Prechádzal sa pred rozsvietenými výkladmi, hľadal vhodné miesto. Rýchlo sa zapĺňali. Tváre sa leskli, niektoré boli už červené. Gestikulácie čoraz energickejšie. Každý chcel, aby chvíľu počúvali len jeho.

Vošiel do reštaurácie, ktorá sa mu pozdávala. Do cesty sa mu postavil čašník.

„Želáte si?"

„Chcel by som sa navečerať."

„Žiadna prekážka. Máte rezervovaný stôl?!"

„Rezervovaný? Treba?"

„Pravdaže," riekol čašník. „Opatrenia."

„Ale veď ani masky sa už nenosia."

„Viem," povedal čašník. „Opatrenia však ešte neboli odvolané."

Anton vyšiel na ulicu. Ešte sa nevzdal. Skúsi ďalšiu reštauráciu. Aj tam sa ho spýtali, či má rezervovaný stôl. Dodali ešte, že

po ôsmej rezervácia nebude potrebná. Ale v tom čase sa už nevarí. Aj kuchár si musí odpočinúť. Sendviče sa však vždy nájdu.

Antona bodlo v ľavom kolene. Ale ešte stále sa nemienil vzdať. Na náprotivnej strane ulice zazrel vietnamskú vývarovňu. Z jedálneho lístka vylepeného pri vchode sa dozvedel, že varia aj japonské polievky. S hrubými cestovinami. Neváhal.

Nikto mu nezahatal cestu. Nikto nič nevyžadoval. Pri pulte si objednal misu polievky, vzal si stojanček s číslom a posadil sa na nízku a studenú lavicu. O desať minút už fúkal do polievky.

Keď dojedol, doľahla naňho ohromná únava. Ako keby mal končatiny z olova. Ale zas polievka mu príjemne zahrievala útroby. V ľavom kolene ho bodlo. Vstal a znovu ho bodlo. Prešiel k dverám a nasledovalo niekoľko ďalších bodnutí. A to sa chcel prejsť na čerstvom vzduchu! Ale s takouto nohou? Musí si vziať taxík. Potom vystúpi pri hoteli QT a predsa len sa trochu prejde.

Tentoraz sa z kríka vynorila chudá postava muža.

„Nevadí, že nemáš cigaretu," ozval sa už známy hlas. „V podstate som nefajčiar. V podstate. Vieš, čo to znamená. Podstata. Niečo ako podstavec. Podložie. Podlaha a podlažie. Uložené tak hlboko, že tam sotva dovidím. Z takejto výšky. No a tam dole som nefajčiar. Bububu. Vitaj v mojej krajine. Treba opraviť gény. Volám sa Ronnie."

„Anton," predstavil sa. Podali si ruky, hoci nariadenia takéto gesto neodporúčali.

„Môžem ísť kúsok s tebou?" spýtal sa Ronnie. „Dnes v noci sa mi nechce domov. Poharkal som sa s bytom. Niekedy sa správa odporne, hnusoba jedna."

Ronnie vytiahol z vrecka košele cigaretu. Olízal ju. Strčil si ju do úst. Nezapálil si. Čosi zahundral, potom cigaretu vybral. Zasunul ju späť do vrecka.

„A vieš, kto to vymyslel?" obrátil sa k Antonovi s furtáckym úsmevom. „Celú tú svetovú terapiu?"

„Mám istú predstavu," riekol Anton Freiberg.

„Zabudni na ňu. Vypočul som si už fúru takých predstáv. Všetky sú mylné. Blebleble. Kto si nenechá opraviť gény, bude úradne šikanovaný. Vieš, čo to znamená? Nikto to nevie. Takéto ešte nebolo. Či bolo. Len sa o tom nepíše. Ani v jednej učebnici dejepisu nenájdeš zmienku. Niečo sa stane skutočnosťou práve preto. Lebo sme zvedaví. A namýšľame si, že skúšame nevyskúšané. Bububu. Poznáš Lobaczewského?"

„Matematika?"

„Nie. Psychológa. Podľa neho nikde. V žiadnej spoločenskej oblasti sa nevyskytuje toľko psychopatov ako v politike. Je načase slovo demokracia nahradiť slovom patokracia. Vláda choromyseľných. Vieš, čo všetko je politika? Nielen poslanci. Nielen prezident a ministri. Ale aj úradníci. Aj tí najnižší, lokálni. Aj umelci, aj tí najhorší. Všade sa uplatňuje patokracia. Pretože funkcia, moc, umenie – to sú magnety. Nezľakni sa. Vždy sme v tom žili. Zákony, pravidlá, nariadenia. To všetko sú výplody chorých myslí. Mozgov, ktoré buď nekurírujú, alebo ich kurírujú priveľmi. Kto o tom premýšľa? Zdá sa, že ani ja nie. Novinári? Kašľať na nich. Všetci poslúchajú. Či poslúcham aj ja? Neviem. Musím sa spýtať svojho bytu. Až sa so mnou znovu dá do reči. Ty sa spýtaš koho?"

Anton mlčal.

„Zdá sa," pokračoval Ronnie, „že majú veľkú moc. Že sú odhodlaní, rozhodní. Že presne vedia, čo činia. Ale keď jedného z nich stretneš osobne, hneď zistíš, že je to len zakomplexovaný chumaj. Jednu zmysluplnú vetu nevedia sformulovať. A pritom ich formulujú tucty, skladajú z nich naradenia, odporúčania, usmernenia. Bububu. Existuje aj pozadie, čo by nie. Ba aj pozadie pozadia. Tam sedia tí kreatívnejší. Tí produkujú, distribuujú, potom produkované a distribuované všelijako prekrucujú. Príkazy, zákazy, povolenia. Kedy kráčať tadeto, kedy zastať, kde zastať, ako stáť, ako sa znovu dávať do pohybu, kedy sa nadýchnuť a kedy vydýchnuť a potom si kýchnuť do záhybu. Kedy prdieť, kedy grgať a ktoré slová používať namiesto iných slov. Šlamastika taká, že o chvíľu aj synonymá začnú páchať samovraždy."

„Určite sedí niekto v pozadí," súhlasil Anton Freiberg.

„Kde je pozadie, tam je aj stolička. Písací stôl, klávesnica, monitor, pripojenie. Len či tam dotyčného neposadili za trest, všakáno. Aby nevyrušoval. Pamätáš si zo školy, do čoho sa pustia tí, ktorých posadia do poslednej lavice? Neraz som to videl. Vytiahnu si penis a začnú masturbovať. Je to predizba kreativity."

„Je zdravé, keď nefantazírujeme priveľa," povedal Anton.

„A ja vravím," povedal Ronnie, „že rozhoduje Santus Sanaxum. Nasypú ho do seba a hneď im práca ide od ruky. Zazrú, ako funguje svet. Celý ten skrytý orloj. Ale nevadí, keď práve nie je prítomný Santus Sanaxum, keď je práve na služobnej ceste kdesi v tramtárii: zastúpi ho Blahoslavený Lexam. Ide predsa len o to, aby X nechýbalo."

„Môžem niečo povedať?" spýtal sa Anton.

„Netreba," odvetil Ronnie. „Tvoju repliku redaktor aj tak vyhodí. Povie, že to bol trápny pokus o vtip."

„Aký redaktor?" zadivil sa Anton.

„Každý má redaktora," povedal Ronnie pokojne. „Málokto ho však počúva. Aj z tých, čo ho počujú, len hŕstka poslúcha. Niekto ho začuje až na konci."

„Na akom konci?"

„Nie je to jedno?" zasmial sa Ronnie.

Rozlúčili sa. Po príchode do hotela si Anton všimol, že bar, ktorý včera vyzeral tak mŕtvo, teraz prekypuje životom. Pozrel na ciferník nad recepciou.

„Bar funguje?" spýtal sa Ráhulu.

„Otvára o tomto čase," znela odpoveď.

Pobral sa na izbu. Zajtra ho čakali ďalšie stretnutia s bádateľmi.

Večer sa Anton Freiberg vrátil rovno do hotela. Rozhodol sa, že sa navečeria tu. Do reštaurácie sa vchádzalo cez bar. V bare bolo plno. Kráčal rovno do reštauračnej časti. Čašník ho zastavil. Všetky miesta sú obsadené, ctený hosť nech počká v bare. Anton zazrel tabuľu, na ktorej stálo, koľko zákazníkov smie byť v reštaurácii, a výzva na dodržiavanie odporúčanej vzdialenosti.

V bare sa práve uvoľnila stolička pri pulte. Vyštveral sa na ňu a objednal si pohár červeného. Ani sa nenazdal a bol prázdny. Objednal si ďalší. Z reštaurácie odišla hŕstka. Zaplatil a zliezol zo stoličky. Správne predpokladal, uvoľnil sa stôl. Čašník ho k nemu odviedol. Čašníčka priniesla jedálny lístok. Na pitie si opäť objednal španielske.

Medzi stolmi sa preháňali deti. Intenzívne vydychovali a vdychovali. Vzdialenosti sa na ne nevzťahovali. Líca rozpálené, oči ligotavé. Stať sa mohlo bárscčo. Nepochyboval o tom, že sa niečo aj deje. Zostane to však nepovšimnuté. Keby niekto niečo zbadal, svet by už nepôsobil tak pohostinne.

Vdychovali a vydychovali. Nebol stúpencom rozmnožovania. Mozog prechádza radikálnymi premenami. V treťom, šiestom, desiatom, trinástom, šestnástom a dvadsiatom roku. Po dovŕšení päťdesiateho roku mozog začne spomaľovať, jeho schopnosť učiť sa nové veci ochabuje, jedinec sa čoraz častejšie ponára do spracúvania zážitkov z mladosti. V týchto obdobiach sa jedinec správa nepochopiteľne, autodeštruktívne. Ale vo fázach štrukturálnych premien mozgu ľudský tvor nemôže za svoje myšlienky, slová, skutky. Prestavba mozgu je naprogramovaný proces. Zastaviť ho možno len odstránením hlavy.

Ľudský tvor však – bez ohľadu na to, či má štyri roky alebo dvadsaťjeden – zostáva neznesiteľný. Svedčia o tom násilnosti, prostredníctvom ktorých jednotlivci vyjadrujú, čo si myslia o susedovi, o príslušníkovi druhého národa či predstaviteľovi vyššej alebo nižšej spoločenskej vrstvy. Jedinci svoju nenávisť voči jednotlivcovi i celému ľudstvu neprejavujú len so zbraňou, ale aj s pečiatkou v ruke.

Z detí sa často stávajú zločinci. Implicitní i explicitní. Ktorí sú horší? Výchova, vravia bádatelia, nemá až taký rozhodujúci vplyv. Žiadny rodič nie je dostatočne silný, žiadna výchovná metóda nie je zaručene účinná, ani vzdelanie najvyššieho stupňa veľa nezmôže. Z niekoho sa možno vďaka láskavým rodičom nestane vrah, len politik. Ocitne sa medzi psychopatmi či dokonca

aj sám, bez väčšej námahy, sa stane psychopatom. Z niekoho sa možno nestane priamo škrtič alebo mäsiar, ale iba učiteľ telesnej výchovy, prípadne pracovník konzulátu. Títo takisto vedia napáchať ohromné škody. Gauner nech je gaunerom, nech nepredstiera, že je slušným občanom. Utajený, sebadisciplínou spútaný gauner šíri okolo seba sivú, lepkavú hmlu.

Rodičov i učiteľov často zaskočia prejavy detského sadizmu. Kde sa to v tom decku nabralo? Od predkov to nemohol odkukať a v škole ho k tomu takisto neviedli. Napriek tomu decko, celkom nezúčastnene, priam bádateľsky nestranne, sa vie hocikedy oddať sadistickému skúmaniu sveta. Čo si počne mucha bez krídel? A čo bez nôh? Ako sa bude tváriť mladší súrodenec, keď ho obesíme v kôlni? Len pokoj. Na detskú zvedavosť sa treba dívať s pochopením: mozog ešte nie je úplne vyvinutý, príroda ešte nedovŕšila svoje dielo. Netreba sa hneď púšťať do vytrhávania kúkoľa. Písmo hovorí jasne: pri zbieraní kúkoľa by ste mohli vytrhnúť aj pšenicu.

Presne o to ide. Predsa len sa treba rozmnožovať. Odpadu bude síce stále viac ako hodnotného materiálu, ale to nič, lebo nevedno, či sa z tej masy nevynorí génius, ktorý v dospelosti vyrieši klimatickú otázku. Treba ustavične dúfať. Na každých dvanásť gaunerov jeden spasiteľ. Ale čo ak nie? Čo ak spásonosné géniovo riešenie povedie neskôr k ešte horším katastrofám? Jeden anjelský génius horší ako dvanásť hrdlorezov?

Nechajte deti, píše sa v Písme, a nebráňte im prichádzať ku mne, lebo takým patrí nebeské kráľovstvo. Je to nepochybne tak, veď: Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo. Nuž a čo iné sú deti, ak nie chudobní v duchu?

Že kto sú chudobní v duchu, vysvetľuje sa všelijako. Podľa prvého, najlapidárnejšieho vysvetlenia: sú to mentálne postihnutí. Podľa ďalšieho ide o tých, ktorí odvrhli intelektuálne špekulácie. Podľa tretieho vysvetlenia chudobní znamená jednoduchí, skromní a duch zasa značí dych, čiže chudobní v duchu sú tí, ktorí vedia správne dýchať, a tak zhromažďovať energiu.

Ak sú chudobní v duchu deti, tak preto, lebo deti vidia svet nekomplikovane, prosto, priamočiaro. Túto čistotu, myslí si idiot rodič, treba v decku uchovať stoj čo stoj. Neprekáža, že príroda v jeho mozgu ešte nedokonala svoje dielo. Podľa možnosti sa treba vyhýbať zasahovaniu do detského myslenia. Treba ho nechať, nech si, hoci aj vo veku troch rokov, vyberie životnú dráhu a nech rozhodne, v čom a akým spôsobom sa chce vzdelávať. Treba ho nechať, nech sa naučí čítať a písať bez cudzej pomoci, a dojčiť ho aspoň do šiesteho roku života. Treba mu, decku chudobnému v duchu, aby si od plienok odvykalo samostatne, a ak si nikdy neodvykne, netreba ho za to karhať. Treba mu dovoliť, aby si pohlavnú identitu zvolilo samo. Keď sa ako osemročné rozhodne, že chce byť vegetariánom, rodičia sa majú prispôsobiť. Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme.

Keď nasledujúci večer Antona Freiberga v kolene bodlo tak, že spadol, z kríka sa ozval Ronnie:

„Počul si, čo vraveli. Vraj preto nemá nik vychádzať von. Aby sa v noci v našich uliciach mohli špacírovať siví. Ale kto sú siví? Bububu. Bádateľ vraví, že len ďalší, humanoidní obyvatelia vesmíru. Jeho kolega vraví, že sú to bioroboti. A jeho kolega zasa, že hyperdimenzionálne bytosti. Čiže ani stroj, ani ryba. Ja však bezpečne viem, o čo ide…“

Anton Freiberg od bolesti zastonal. Ešte stále sa váľal na zemi. Nádej však, že sa odtiaľto dostane, stále nestrácal. A Ronnie pokračoval:

„Ide o dych. O dýchanie. Nádych, výdych. Chudobní v duchu. Skromní v dychu. Skromní znamená vyvážení. Vyvážení znamená harmonickí. Čo vraví učiteľ meditácie?“

Anton Freiberg sa pokúsil vstať, ale takú bolesť jakživ nie. Zaškrípal.

„Vraví, že pri každom výdychu z človeka odchádza kúsok jeho starej, opotrebovanej identity a pri každom nádychu doňho vstupuje kúsok novej, čerstvej identity. A tu máš vysvetlenie, akému účelu majú slúžiť masky. Nuž, ľudomilnému. A potom aj

podozrivému. Úradník nevedel vymyslieť nič lepšie. Ako zabrániť tomu, aby sme svet kontaminovali kúskami opotrebovaných identít. Potiaľto siahala jeho fantázia. To už nedomyslel, kde a ako sa máme dostať ku kúskom novej identity. Ponechali na nás, ako si masky vyzdobíme. Strašidelne alebo figliarsky."

Anton ledva čosi počul. Slová splývali. Videl len rečníkovo chodidlo. Bolo nehanebne životaschopné.

„Vlastne až tak nezáleží na tom, či strašidelne alebo figliarsky. Franforce starých identít, ktoré voľne poletujú po svete, sa zľaknú aj figliarskej dekorácie. No dobre, chápem, teraz nemusíme masky. Ale to je len fáza. Potom znovu príde fáza, keď ich nariadia. Potom ďalšia, keď zasa chvíľu nie. Aha, už chápem. Teda takto vyriešili zbavovanie sa a nadobúdanie. Jaj, ale čo ak vo fáze nadobúdania vdýchnem smietku čejsi opotrebovanej identity? Na riešení sa pracuje, viem ho predpovedať. V laboratóriách, v téglikoch. Potom to primiešajú do vody. A pravdepodobne aj do ovsených vločiek. Do zubnej pasty. Tak dobrú noc."

Teraz už nevidel ani rečníkovo chodidlo. Antona zmena vydesila. Ale zas nemohol povedať, že by sa netešil na novoty.